

*Foreshortening
Ракурс*

115 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА АКАДЕМИК ИВАН СТЕФАНОВ

Величко Петров*Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов*

Нашата Алма матер има щастието първите преподаватели, професорите-първостроители на Висшето търговско училище в Свищов да бъдат едни от най-изявените учени в България в края на 30-те години и следващите десетилетия, в областта на икономическите, социалните и стопанските науки.

Професор Димитър Бъров – първият ректор и първият професор на Висшето търговско училище, известен интелектуалец и общественик в онези години. Бил е министър на труда и промишлеността в правителството на Георги Къосеиванов (1938 г.).

Академик Георги Данаилов – един от изпълнителите на завещанието на Дарителя (заедно с художника Александър Божинов и проф. Д. Бъров).

Член - кореспондент професор Тодор Владигеров – оставил трайни следи в историята на икономическата мисъл, политическата икономия и аграрната икономика.

Академик Анастас Бешков - работил като преподавател в Свищов около 10 г., където полага научните основи на икономическата география.

Академик Никола Михов – патриархът на българската библиографска наука, отдал 14 от най-творческите си години на Висшето търговско училище в Свищов.

Иван Стефанов Матеев е роден през 1899 г. във Варна. Родословието му е свързано със стар котленски род. Възрожденските традиции, съхранявани в семейството, оказват благотворно влияние върху възпитанието на младия Стефанов и формирането на неговия светоглед. През есента на 1920 г. той заминава за Берлин и се записва за студент в Хумболтовия университет, където изучава правни и икономически науки със специалност „Статистика“. Завършва висшето си образование през 1924 г. с докторат по статистика. В периода 1927 – 1935 г.

Иван Стефанов

е на работа в Главна дирекция на статистиката. През този период написва редица обзорни и научни статии по стопански и социални въпроси, които публикува в сп. „Аграрни проблеми“, „Земеделски обзор“, „Звезда“ и др.

През 1937 г. Ив. Стефанов е избран за доцент във Висшето търговско училище в Свищов. Като един от първостроителите, има неоценими заслуги за организационното изграждане на училището, формирането на университетски преподавателски стил и поставяне на началото на научните изследвания. Той основава катедрите „Статистика“ и „Застрахователно дело“, написва първите систематизирани курсове от лекции по преподаваните от него дисциплини. Заедно с това извършва значителна по обем научноизследователска работа. Едни от най-значимите си изследвания публикува в „Годишник на ВТУ- Свищов“, който още с първите си броеве се утвърждава като авторитетно научно издание.

Проф. Иван Стефанов взема активно участие в научния и общественно-политическия живот в страната и чужбина. Заемал е редица отговорни постове в държавни учреждения, научни организации и институти. Бил е министър на финансите в правителството на Георги Димитров (1947 – 1948 г.). През 1949 г. е арестуван и е сред подсъдимите в процеса срещу комунистическия функционер Трайчо Костов. Осъден е на доживотен затвор, но през 1956 г. е освободен. Благодарение на съдействието на своя приятел и съидейник проф. д-р А. Ю. Тотев (известен български статистик) постъпва на преподавателска работа във ВИИ „Карл Маркс“ – София (сега УНСС).

Като един от инициаторите за създаването на Икономическия институт при БАН е и пръв негов директор. Бил е дългогодишен ръководител на Икономико-математическата лаборатория на този институт, ръководител на катедра „Статистика“ във ВИИ „Карл Маркс“ – София (1957 – 1965 г.), председател на Българското икономическо дружество. През 1947 г. е избран за действителен член на БАН. Показателно за големия научен авторитет на проф. И. Стефанов е членуването му в редица международни научни организации, като Международния съюз за демографски изследвания, Международния статистически институт и др.

Професор Иван Стефанов остави богато и разнообразно научно наследство. Творческите му интереси са разностранни и задълбочени, затова той има значителен принос в развитието на редица клонове на науката – статистика, демография, финанси, застрахователно дело, планиране, приложение на математически методи в икономиката и др.

Сред значимите научни трудове на проф. Ив. Стефанов е методологическата му студия „Земеделската статистика в България“ (Годишник на ВТУ, Свищов, 1936 – 1937 г.). Като прави задълбочена критична оценка на провежданите дотогава в България преброявания в селското стопанство, той разработва на високо научно равнище нови методологически въпроси. Много от изслед-

ваните в този труд проблеми имат актуално значение и днес, когато в нови аспекти се разработват въпросите за събирането на статистическа информация за селското стопанство. На проф. Стефанов принадлежи първият научен труд в българската икономическа литература по въпросите на промишлените преброявания. Изследванията си върху тази проблематика той публикува в две последователни монографични разработки: „Методика на промишлените преброявания в България“ и „Методика на индустриалната статистика в България“ (Годишник на ВТУ, Свищов, 1937–1940 г.). През този период в България липсва специална статистическа литература, а проблемите на методологическите основи на преброяванията все още не са подлагани на задълбочени изследвания. Заслужава да бъдат отбелязани и методологическите студии „За наследството в българската държавна статистика“ (Известия на ВФСИ – Свищов, № 4, 1962 г.) и „Основни жалони в развитието на българската държавна статистика“ (сп. Статистика, № 1, 1977 г.).

Специално внимание заслужава и разработката „Демография на България“ (1974 г.), написана от авторски колектив с ръководител проф. Иван Стефанов. Това е едно широкообхватно изследване на демографските процеси в нашата страна, извършено с помощта на съвременни статистико-математически методи. В него проф. Стефанов е автор на увода и на главата за миграциите, в която изследва причините за миграцията, проблемите на статистиката на миграцията и др. Тази проблематика има особено актуално звучене и днес.

Характерно за изследователския подход в цялостното научно творчество на академик Стефанов е задълбочеността на анализите и оценките, логическата обоснованост и аргументираност на защитаваните тези. Научните изследвания на проф. Иван Стефанов имат фундаментално значение за стопанските и социалните науки. Неговите трудове по статистика, демография, застраховане са настолна книга за поколения изследователи.

115TH BIRTH ANNIVERSARY OF ACADEMICIAN IVAN STEFANOV

✉ **Dr. Velichko Petrov, Assoc. Prof.**
Mathematics and Statistics Department
D. A. Tsenov Academy of Economics
2, Em. Chakarov Str.
Svishtov, Bulgaria
E-mail: rectorat@uni-svishtov.bg